

SAIRASTAVUUSINDEKSI HELSINGISSÄ JA PERUSPIIREITTÄIN 2011

Helsingiläisten terveydentila on parempi kuin suomalaisten keskimäärin. Vuonna 2011 Helsingin ikävakioitu sairastavuusindeksi¹ oli 90, eli kymmenen pistettä alhaisempi kuin sairastavuus Suomessa. Sairastavuusindeksi lasketaan kolmen osaindeksin, työkyvyttömyysindeksin, kuolleisuusindeksin ja lääkekorvusoikeusindeksin keskiarvona. Alueiden sairastavuus suhteutetaan koko maan sairastavuuteen, joka saa arvon sata. Lisäksi indeksissä vakioidaan ikä, minkä avulla vertailusta poistetaan alueiden erilaisten ikärakenteiden vaikutus sairastavuuteen.

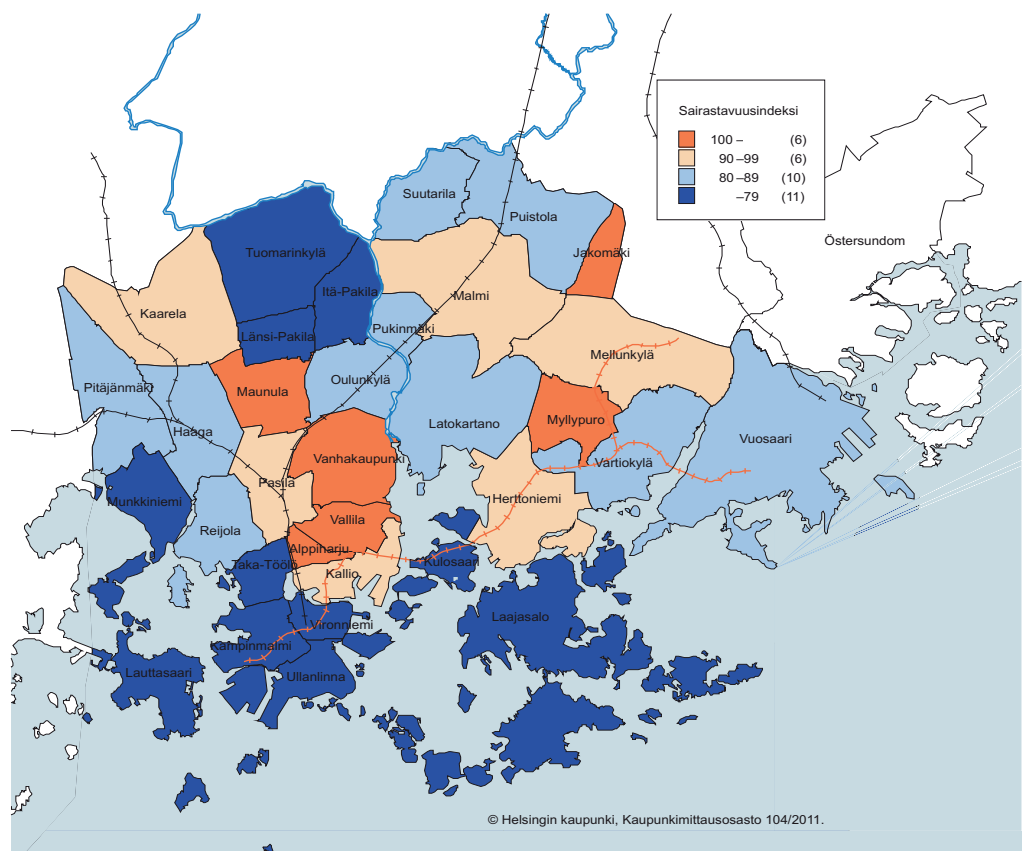
Helsingin sisällä löytyy alueellisia terveyseroja². Osassa Helsingin peruspiirejä³ väestö voi todella hyvin, kun taas toisilla alueilla sairastavuus on yleisempää kuin Suomessa keskimäärin. Vuonna 2011 peruspiirien välinen keskihajonta oli 14 pistettä ikävakioitun sairastavuusindeksin ollessa alhaisimmillaan 64 ja korkeimmillaan 115. Yleisemmin indeksistä kuitenkin poikettiin myönteisempään suuntaan ja lähes 350 000 henkeä eli 59 prosenttia helsinkiläisistä asui alueilla, jossa indeksi oli matalampi kuin koko kaupungin indeksi.

Helsingissä oli vuonna 2011 kuusi peruspiiriä, joissa ikävakioitu sairastavuusindeksi oli alle 70. Näillä erit-

täin alhaisen sairastavuuden alueilla asui yhteensä noin 75 300 henkeä eli 13 prosenttia Helsingin väestöstä. Tämän lisäksi viidessä muussa peruspiirissä indeksi oli alle 80 ja lähes joka kolmas (27 %) helsinkiläinen asui alhaisen sairastavuuden alueella.

Kuudessa peruspiirissä sairastettiin enemmän kuin Suomessa keskimäärin. Yhteensä noin 71 000 helsinkiläistä, 12 prosenttia kaupunkilaisista, asui alueilla, joissa ikävakioitu sairastavuusindeksi ylitti koko maan luvun

Kuvio 1 Ikävakioitu sairastavuusindeksi Helsingissä 2011, koko maa=100, Helsinki=90

¹Sairastavuusindeksi lasketaan kolmen osaindeksin, työkyvyttömyysindeksin, kuolleisuusindeksin ja lääkekorvusoikeusindeksin keskiarvona. Alueiden sairastavuus suhteutetaan koko maan sairastavuuteen, joka saa arvon sata. Lisää tietoa indeksin laskutavasta saa julkaisun lopussa olevasta lauseluosteesta ja Kansaneläkelaitoksen Terveyspuntarista.

²Julkaisussa käytetään ainoastaan vakioituja indeksejä. Näin poistetaan alueiden välisten ikärakente-erojen vaikutus terveydentilaan.

³Kokonsa vuoksi Östersundomin peruspiiri on poistettu tarkastelusta.

100. Toisaalta näissäkään peruspiireissä ei indeksi noussut yhtä korkealle kuin maan korkeimpien indeksien kunnissa ja maakunnissa. Helsingin indeksi (90) ylittyi yhteensä kahdessatoista peruspiirissä, joissa asui 38 prosenttia Helsingin väestöstä.

Helsingin seudun muissa kunnissa ja muissa suurissa kaupungeissa Oulua lukuun ottamatta väestön terveydentila on sairastavuusindeksin kautta mitattuna parempi kuin koko maassa keskimäärin. Pääkaupunkiseudun kunnissa indeksi oli muita suuria kaupunkeja alhaisempi. Kauniaisissa sairastavuus oli huomattavasti muita kaupunkeja vähäisempää, mutta myös espooalaisten sairastavuus oli keskimääräistä pienempää Vantaan sairastavuusindeksin ollessa samoissa lukemissa Helsingin kanssa. Muista suurista kaupungeista Tampereella ja Turussa sairastavuusindeksi lähentelee sataa, mutta on kuitenkin pysynyt sen alapuolella, kun taas Oulussa sairastavuusindeksi oli ainoana suurista kaupungeista yli koko maan arvon ja oli 109 vuonna 2011. Helsingin seudulla korkein indeksi on Hyvinkäällä (96) ja matalin Kauniaisissa (65).

Sosioekonomisten tekijöiden vaikutus sairastavuuteen

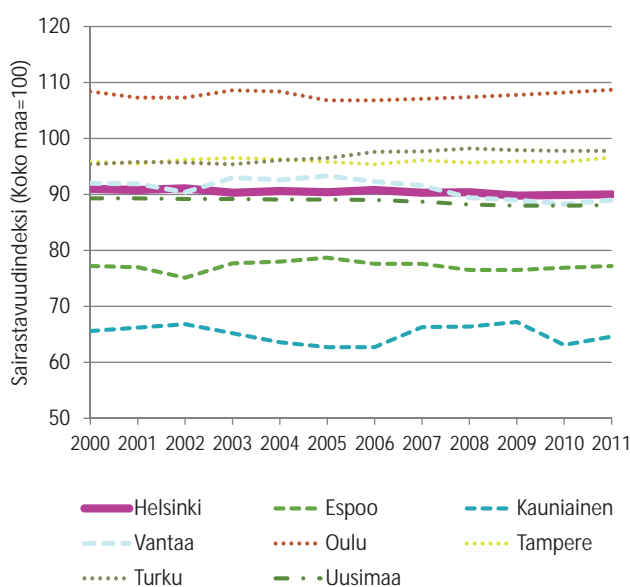
Sosioekonomisilla taustatekijöillä tiedetään olevan merkitystä yksilön terveydentilaan. Useissa tutkimuksissa on ilmennyt, että erityisesti koulutuksella, ammattiasemalla ja tuloilla on vaikutusta terveydentilaan, ja vaikka suomalaisten terveydentila on kohentunut, ovat sosioekonomiset terveyserot säilyneet ennallaan tai jopa kasvaneet. Sosioekonomisen aseman vaikutukset terveyseroihin ovat erityisen merkittäviä työikäisen väestön kohdalla kun taas eläkeikäisillä vaikutukset ovat pienempiä. (Palosuo ym. (toim.) 2007.)

Erot peruspiirien väestön sosioekonomisessa rakenteessa vaikuttavat Helsingissä sairastavuusindeksin vaihteluihin. Korkeakoulutuksella, tuloilla ja työttömyysasteella näyttäisi olevan yhteys väestön terveydentilaan. Peruspiireissä, jossa sairastavuusindeksi oli alle 70, olivat vuoden 2010 valtionveronalaiset keskitulot henkeä kohti noin 31 100–44 100 euroa vuodessa kaupungin keskiarvon ollessa 26 800 euroa. Korkeimmillaan eroa Helsingin keskituloihin oli siis noin

17 000 euroa henkeä kohti vuodessa. Alhaisen sairastavuusindeksin alueella myös 15 vuotta täyttäneestä väestöstä noin puolella (49–55 %) oli korkea-asteen tutkinto vuonna 2010, kun keskimäärin hieman useammalla kuin joka kolmannella (37,5 %) 15 vuotta täyttäneellä helsinkiläisellä oli korkeakoulututkinto. Alueilla, joilla sairastavuusindeksi oli alle 70, vuoden 2011 työttömyysaste oli 4–5 prosenttia koko kaupungin työttömyysasteen ollessa 7,5 prosenttia.

Korkean sairastavuuden alueilla on lähes poikkeuksetta koko kaupungin tasoa korkeammat työttömyysasteet sekä alhaisemmat korkeakoulutettujen osuudet ja keskitulot. Keskitulot olivat alueilla, jossa sairastavuusindeksi ylitti vuonna 2010 koko maan indeksin (100),

Kuvio 2 Ikävakioitu sairastavuusindeksi pääkaupunkiseudulla, Uudellamaalla ja suurissa kaupungeissa 2000–2011

Taulukko 1 Ikävakioidut sairastavuus-, työkyvyttömyys-, kuolleisuus- ja lääkekorvausoikeusindeksit Helsingissä 2011 sekä sairastavuusindeksi 2009

	2011				2009	
	Sairastavuus- indeksi	Kuolleisuus- indeksi	Työkyvyttö- myysindeksi	Lääke- korvaus- indeksi	Väestö 2011/2012	Sairastavuus- indeksi
Helsinki	90	105	79	86	595 384	90
Eteläinen suurpiiri	68	80	48	76	101 586	67
Vironniemi	64	81	39	73	11 948	63
Ullanlinna	66	82	45	71	23 572	63
Kampinmalmi	72	80	57	78	30 450	70
Taka-Töölö	75	91	53	80	14 827	72
Lauttasaari	65	73	43	79	20 789	64
Läntinen suurpiiri	86	95	76	88	103 699	84
Reijola	87	100	77	85	15 967	84
Munkkiniemi	72	82	55	80	17 412	73
Haaga	89	101	77	90	26 806	86
Pitäjänmäki	86	90	77	91	16 565	81
Kaarela	91	98	85	89	26 949	90
Keskinen suurpiiri	101	115	98	90	82 000	101
Kallio	98	115	89	89	26 300	96
Alppiharju	107	127	105	90	11 818	109
Vallila	106	126	102	90	13 239	106
Pasila	99	100	105	91	8 588	100
Vanhakaupunki	101	108	102	92	22 055	104
Pohjoinen suurpiiri	81	88	69	86	41 306	80
Maunula	105	106	116	93	8 661	108
Länsi-Pakila	65	74	41	80	6 729	66
Tuomarinkylä	69	84	42	82	8 521	65
Oulunkylä	83	87	76	87	13 675	81
Itä-Pakila	75	86	55	82	3 720	73
Koillinen suurpiiri	90	98	80	91	95 006	90
Latokartano	89	91	87	90	22 518	93
Pukinmäki	89	103	77	89	8 257	92
Malmi	92	100	82	93	28 631	91
Suutarila	87	88	79	93	11 154	84
Puistola	84	103	62	88	18 672	83
Jakomäki	115	126	126	95	5 774	118
Kaakkoinen suurpiiri	85	98	73	85	47 565	85
Kulosaari	70	99	42	69	3 752	67
Herttoniemi	94	107	86	88	26 849	94
Laajasalo	76	85	60	84	16 964	78
Itäinen suurpiiri	93	99	91	89	103 816	93
Vartiokylä	88	101	77	88	21 282	87
Myllypuro	104	116	106	89	9 744	107
Mellunkylä	96	99	100	89	36 847	97
Vuosaari	88	89	86	89	35 943	88

Lähde: Kansaneläkelaitos ja Helsingin kaupungin tietokeskus

Taulukko 2 Sairastavuusindeksi, tulot, koulutus, työttömyys ja väestö peruspiireittäin

	Sairastavuus- indeksi (vakioitu) 2011	Työttömyysaste (% työvoimas- ta) 2011	Valtion- veronalaiset tulot henkeä kohti (€) 2010	Korkea-asteen tutkinto (% 15 vuotta täyttä- neistä) 2010	Väestö 2011/2012
Helsinki	90	7,5	26 790	37,5	595 384
Eteläinen suurpiiri	68	4,6	37 214	52,1	101 586
Vironniemi	64	4,5	37 703	54,9	11 948
Ullanlinna	66	4,9	44 137	51,7	23 572
Kampinmalmi	72	4,7	34 237	49,3	30 450
Taka-Töölö	75	4,3	34 107	51,8	14 827
Lauttasaari	65	4,4	35 687	55,1	20 789
Läntinen suurpiiri	86	6,3	26 507	40,2	103 699
Reijola	87	5,8	26 706	45,2	15 967
Munkkiniemi	72	4,2	36 151	52,9	17 412
Haaga	89	6,2	25 374	40,8	26 806
Pitäjänmäki	86	7,0	24 915	36,7	16 565
Kaarela	91	7,7	22 120	30,1	26 949
Keskinen suurpiiri	101	7,7	24 370	37,0	82 000
Kallio	98	7,6	26 288	39,4	26 300
Alppiharju	107	8,4	24 153	35,9	11 818
Vallila	106	8,6	23 271	34,9	13 239
Pasila	99	8,2	22 744	32,8	8 588
Vanhakaupunki	101	6,6	23 463	37,4	22 055
Pohjoinen suurpiiri	81	6,3	28 520	42,0	41 306
Maunula	105	10,3	22 832	29,3	8 661
Länsi-Pakila	65	4,2	34 245	52,6	6 729
Tuomarinkylä	69	4,3	31 113	49,6	8 521
Oulunkylä	83	6,7	26 613	39,7	13 675
Itä-Pakila	75	4,8	32 357	46,9	3 720
Koillinen suurpiiri	90	7,8	22 404	30,4	95 006
Latokartano	89	8,2	21 225	32,7	22 518
Pukinmäki	89	8,4	22 084	29,0	8 257
Malmi	92	7,5	23 613	31,7	28 631
Suutarila	87	6,5	22 519	29,0	11 154
Puistola	84	6,3	23 955	33,4	18 672
Jakomäki	115	15,1	16 042	11,5	5 774
Kaakkoisen suurpiiri	85	8,1	28 103	38,6	47 565
Kulosaari	70	5,2	44 031	52,4	3 752
Herttoniemi	94	9,3	25 071	34,6	26 849
Laajasalo	76	6,6	29 320	42,0	16 964
Itäinen suurpiiri	93	10,6	21 395	26,9	103 816
Vartiokylä	88	9,4	24 873	31,3	21 282
Myllypuro	104	10,2	21 030	26,5	9 744
Mellunkylä	96	12,0	19 049	20,8	36 847
Vuosaari	88	10,1	21 823	30,7	35 943

Lähteet: Kela, Tilastokeskus, Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsingin kaupungin tietokeskus

noin 16 000–24 200 euroa henkeä kohti. Keskitulot olivat siis henkeä kohti enimmillään 10 700 euroa Helsingin keskimääräistä tulo-tasoa alhaisemmat. Korkean sairastavuuden peruspiireissä oli myös vähemmän korkea-asteen koulutuksen omaavia kuin koko kaupungissa, poikkeuksena Kallion peruspiiri, jossa korkeasti koulutettujen osuus oli hie-man koko kaupungin keskiarvoa korkeampi. Lisäksi työttömyysaste korkean sairastavuuden alueilla oli korkeampi kuin Helsingissä keskimäärin, poikkeuksena kuitenkin Vanhakaupungin peruspiiri, jossa työttömyysaste oli koko kaupungin työttömyys-astetta alhaisempi, lisäksi siellä myös korkeasti koulutettujen osuus oli lähes kaupungin keskiarvoa. Korkeimmillaan työttömyysaste korkean sairastavuusindeksin alueilla oli kuitenkin lähes kaksinkertainen koko kaupungin työttömyysasteeseen verrattuna.

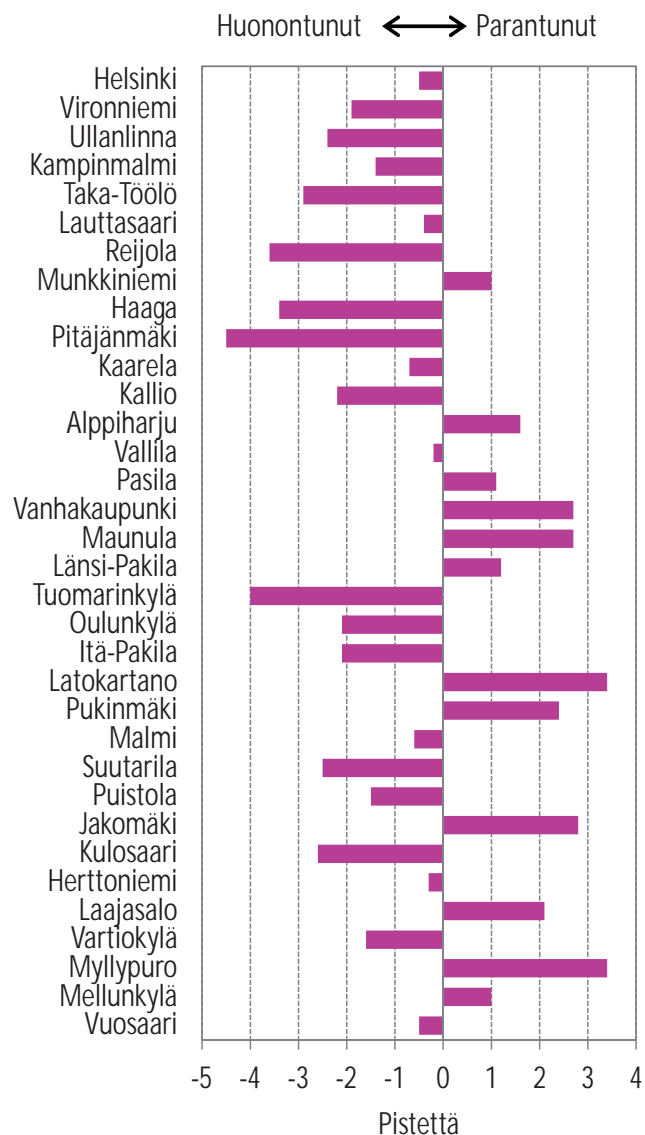
Muutokset sairastavuusindeksissä 2009–2011

Sairastavuusindeksin ajalliset muutokset eivät kuvaa muutosta väestön terveydentilassa, vaan ainoastaan sitä miten tilanne on muuttunut suhteessa koko maan tasoon. Koko kaupungin tasolla Helsingin ikävakioidu sairastavuusindeksi on pysynyt samalla tasolla jo viimeisten viiden vuoden aikana sairastavuusindeksin ollessa 90, eli kymmenen pistettä koko maata alhaisempi.

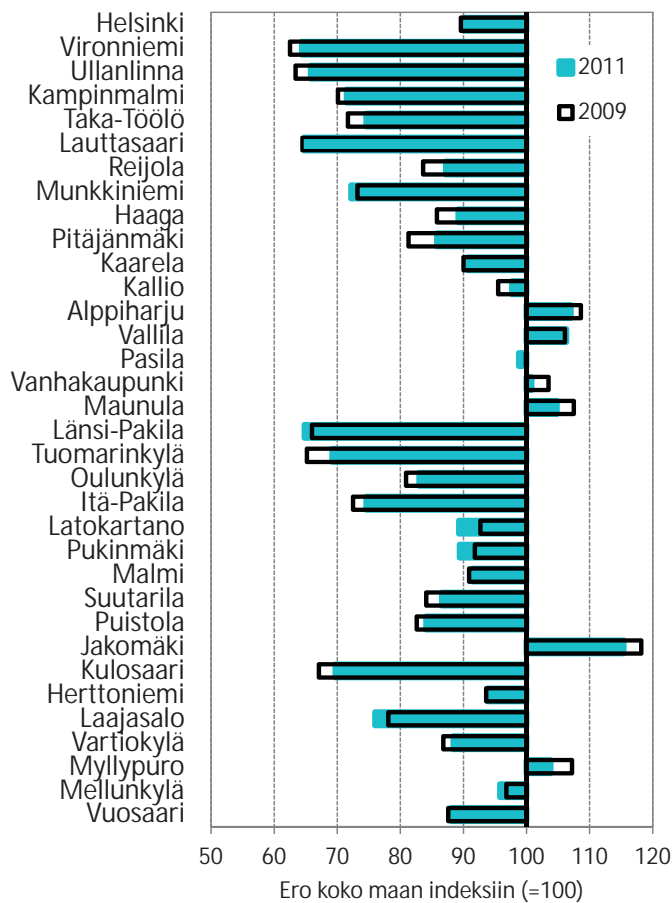
Kuitenkin ikävakioidussa sairastavuusindeksissä on tapahtunut muutoksia Helsingin sisällä vuosien 2009 ja 2011 välillä. Vaikka peruspiirien keskinäisessä järjestyksessä ei ole tapahtunut isoja muutoksia, ovat peruspiirien väliset erot ka-

ventuneet, ja on pääasiassa lähennytty koko maan tasoa. Länsi-Pakilaa lukuun ottamatta kaikissa peruspiireissä, jossa sairastavuusindeksi oli vuonna 2009 alle 70, on indeksi kasvanut, eli lähentynyt koko kaupungin ja maan tasoa. Lauttasaarella ero tosin on hiuksen hieno (ero 0,4). Toisaalta taas kaikissa peruspiireissä, joissa indeksi ylitti sadan, on ero koko kaupungin indeksiin kaventunut, poikkeuksena Vallila, jossa muutos on toisensuuntainen, mutta lähes olematon (ero 0,2). Itse asiassa vain viidessä niistä neljästätoista peruspiiristä, joissa sairastavuusindeksi ylitti kaupungin indeksin (90) vuonna 2009, indeksi on nyt vuonna 2011 korkeam-

Kuvio 3 Muutos (pistettä) ikävakioidussa sairastavuusindeksissä vuodesta 2009 vuoteen 2011

Kuvio 4 Sairastavuusindeksin ero koko maan indeksiin (=100) peruspiireittäin 2009 ja 2011

pi kuin kaksi vuotta aikaisemmin. Kokonaisuudessa 21 peruspiirissä yhteensä 33 peruspiiristä sairastavuusindeksi oli korkeampi vuonna 2011, kun vuonna 2009.

Sairastavuusindeksin osaindeksit

Sairastavuusindeksi koostuu kolmesta osaindeksistä; kuolleisuusindeksistä, työkyvyttömyysindeksistä ja lääkekorvausosaindeksistä. Helsingissä kuolleisuus on korkeampaa kuin Suomessa keskimäärin, mikä nostaa Helsingin sairastavuusindeksin yli yhdeksäänkymmeneen. Työkyvyttömyyseläkkeellä olo ja lääkekorvausosaindeksien saanti taas ovat helsinkiläisten keskuudessa harvinaisempia kuin suomalaisten keskuudessa keskimäärin ja nämä pitävät kaupungin sairastavuusindeksin koko maan keskiarvoa alhaisempana.

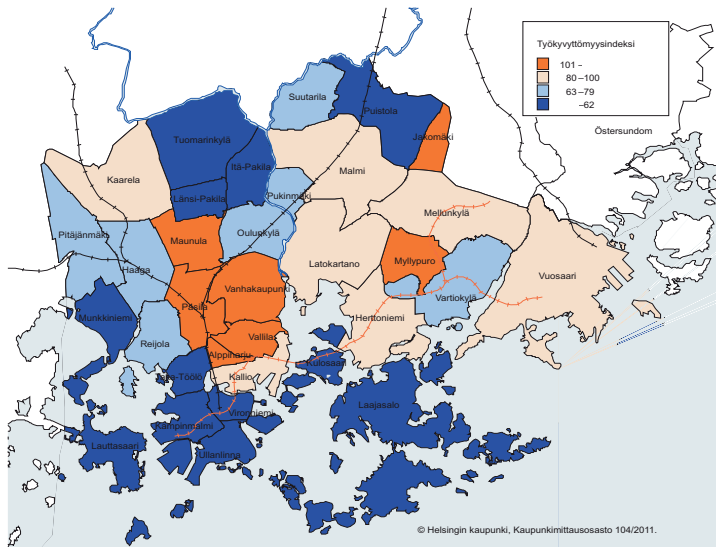
Peruspiirien välisissä eroissa ja hajonnassa oli eroa osaindeksien välillä. Osaindeksistä suurin hajonta Helsingin alueiden välillä oli työkyvyttömyyseläkeindeksissä, jossa keskihajonta oli 24 pistettä ja korkeimman ja matalimman indeksin välinen ero jopa 86 pistettä. Pienintä hajonta oli lääkekorvausosaindeksissä, jossa keskihajonta oli 6 pistettä ja alueiden välinen ero 26 pistettä. Kuolleisuusindeksin osalta alueiden välinen keskihajonta oli 14 pistettä ja korkeimman ja matalimman indeksin ero oli 54 pistettä.

Työkyvyttömyysindeksi

Työkyvyttömyysindeksi kuvaa sitä, kuinka suuri osa alueen työikäisestä väestöstä on työkyvyttömyyseläkkeellä eli pitkäaikaisesti tai kokonaan pois työelämästä sairauden, vian tai vamman vuoksi. Helsingis-

sä oli vuoden 2011 lopussa yhteensä 20 800 työkyvyttömyyseläkkeen saajaa, ja työkyvyttömyyden vuoksi eläkkeellä oli 5,0 prosenttia työikäisistä (16–64-vuotiaat) helsinkiläisistä. Helsinkiläiset ovat työkyvyttömyyseläkkeellä harvemmin kuin työikäiset Suomessa keskimäärin. Koko maassa työkyvyttömyyseläketä sai 7,3 prosenttia 16–64-vuotiaista. Sekä Helsingissä että koko maassa työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus 16–64-vuotiaasta väestöstä on laskenut viimeisen viiden vuoden aikana, Helsingissä kuitenkin hieman nopeammin. Vuonna 2007 yhteensä 5,5 prosenttia työikäisistä helsinkiläisistä oli eläkkeellä työkyvyttömyyden vuoksi, koko maassa työkyvyttömyyseläkkeellä oli 7,5 prosenttia 16–64-vuotiaista. Tämä näkyy myös ikävakioidussa indeksissä; vuonna 2011 Helsingin vakioitu työkyvyttömyysindeksi oli 79 ja ero koko maan indeksiin on

Kuvio 5 Ikävakioitu työkyvyttömyysindeksi 2011 Helsingissä, koko maa=100, Helsinki=79

kasvanut kolmella pisteellä viiden vuoden takaisesta.

Työkyvyttömyysindeksissä Helsingin sisäinen hajonta on suurta. Työkyvyttömyysindeksi vaihteli Helsingin peruspiireissä välillä 39–126. Kahdessatoista peruspiirissä työkyvyttömyysindeksi oli alle 70. Näillä alueilla asui yhteensä 117 400 helsinkiläistä eli 30 prosenttia kaupunkilaisista. Koko maan keskiarvo ylittyi työkyvyttömyysindeksin osalta seitsemässä peruspiirissä, jossa asui 79 900 henkeä, 13 prosenttia Helsingin väestöstä. Lisäksi 48 prosenttia helsinkiläisistä asui alueilla, jossa ylittyi Helsingin indeksi (79).

Työkyvyttömyysindeksissä on tapahtunut muutoksia vuodesta 2009 vuoteen 2011. Alueiden keskihajonta on pienentynyt 25 pisteestä 24 pisteeseen ja korkeimman ja matalimman indeksin välinen erotus on kaventunut viidellä pisteellä. Työkyvyttömyysindeksi on laskenut 23 peruspiirissä ja kasvanut kymmenessä peruspiirissä vuodesta 2009 vuoteen

2011. Eniten työkyvyttömyysindeksi laski Vallilassa (11) ja Kulosaassa (8). Koviin kasvu tapahtui Pitäjänmäellä (9).

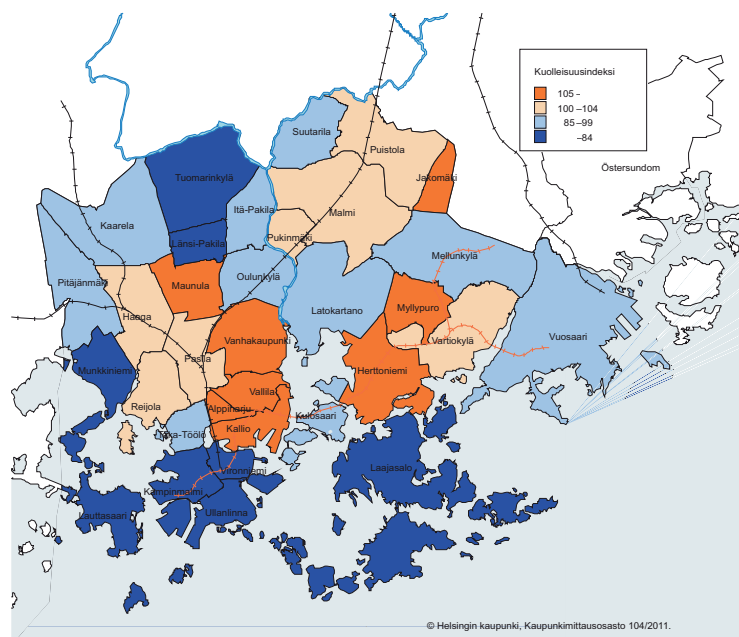
Kuolleisuusindeksi

Helsingiläisten yleisimpiä kuolemansyitä ovat verenkiertoelinten sairaudet, kasvaimet sekä dementia ja Alzheimerin tauti (Helsingin tilastollinen vuosikirja 2011, 133). Helsingiläisten kuolleisuus on ikävakioidun indeksin mukaan ollut hie-

man koko Suomen kuolleisuutta korkeampaa koko indeksin tarkastelujakson ajan. Vuonna 2011 ikävakioitu kuolleisuusindeksi oli Helsingissä 105, ja indeksissä on tapahtunut hienoista nousua viimeisen viiden vuoden aikana.

Kuolleisuusindeksi oli enintään 80 pistettä ainoastaan kolmessa peruspiirissä. Näillä alueilla asui yhteensä 58 000 helsinkiläistä eli 10 prosenttia kaupungin väestöstä. Kahdessatoista Helsingin peruspiireistä kuolleisuusindeksi ylitti koko maan indeksin, lisäk-

Kuvio 6 Ikävakioitu kuolleisuus indeksi 2011 Helsingissä, koko maa=100, Helsinki=105

si kolmessa oltiin koko maan tasolla. Näillä 15 alueella asui yhteensä 252 600 henkeä eli 42 prosenttia Helsingin väestöstä. Helsingin arvo 105 ylittyi kahdeksassa peruspiirissä, jossa asui yhteensä 21 prosenttia kaupunkilaisista.

Ikävakioidun kuolleisuusindeksin kautta tarkasteltuna Helsingin alueiden väliset kuolleisuuserot ovat kaventuneet vuodesta 2009 vuoteen 2011. Korkeimman ja matalimman kuolleisuusindeksin välinen ero kaventui 62 pisteestä 54 pisteeseen ja alueiden välinen keskihajonta pieneni 16 pisteestä 14 pisteeseen. Toisaalta indeksi ylitti sadan useammassa peruspiirissä vuonna 2011 (13 peruspiiriä) kuin vuonna 2009 (11 peruspiiriä) ja oli enintään 80 harvemmin vuonna 2011 (3 peruspiiriä) kuin vuonna 2009 (7 peruspiiriä).

Kuolleisuusindeksi laski yhdessätoista peruspiirissä ja nousi kahdessakymmenessä kahdessa peruspiirissä vuodesta 2009 vuoteen 2011. Eniten kuolleisuusindeksi laski Maunulassa, Pukinmäessä, Jakomäessä ja nousi Kulosaarissa, Vallilassa ja Itä-Pakilassa.

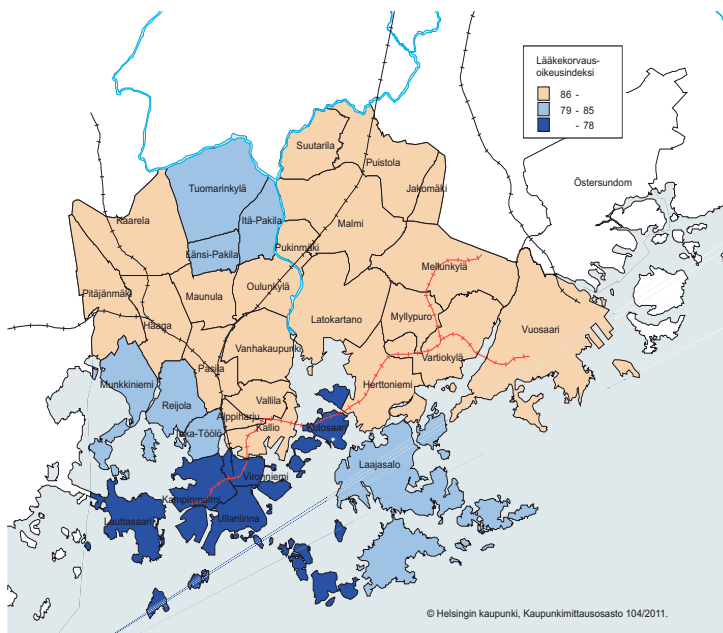
Lääkekorvausoikeusindeksi

Lääkekorvausoikeusindeksi kuvaa pitkäaikaissairastavuutta. Helsingin yleisimmät korvattaviin lääkkeisiin oikeuttavat sairaudet ovat krooninen verenpainetauti, diabetes, krooninen keuhkoastma ja sitä läheisesti muistuttavat krooniset obstruktiiviset keuhkosairaudet, krooninen sepelvaltimotauti ja siihen liittyvä rasva-aineen vaihdunnan häiriö sekä vaikeat psykoosit ja muut vaikeat mielenterveyden häiriöt. Vuoden 2011 lopussa 19 prosenttia helsinkiläisistä oli oikeutettu lääkekorvauksiin, samanaikaisesti kaikista suomalaisista 24 prosentilla oli jokin lääkekorvausoikeus. Lääkekorvausoikeutettujen osuus oli vuonna 2007 yhtä suuri sekä koko maassa että Helsingissä kuin vuonna 2011.

Vuonna 2011 ikävakioidu lääkekorvausoikeusindeksi oli Helsingissä 86 ja indeksi on pysynyt samalla tasolla viimeisten viiden vuoden aikana. Yleisesti lääkekorvausoikeusindeksissä oli sairastavuusindeksin osaindekseistä pienimmät alueelliset vaihtelut ja yksikään peruspiiri ei ylittänyt koko maan lukua. Indeksi oli alle 80 yhteensä seitsemässä peruspiirissä, joissa asui 114 700 henkeä

eli 19 prosenttia Helsingin väestöstä. Kahdessa näistä seitsemästä peruspiiristä 80 alittui ainoastaan 0,2 pisteellä. Lähes viidesosa (19 %) helsinkiläisistä eli 114 700 henkeä asui alueella, jossa lääkekorvausoikeusindeksi oli vähintään 90.

Kuvio 7 Ikävakioidu lääkekorvausoikeusindeksi 2011 Helsingissä, koko maa=100, Helsinki=86

LAATUSELOSTE

- Kansaneläkelaitos on kehittänyt sairastavuusindeksin alueiden välisten terveyserojen tarkasteluun.
- Sairastavuusindeksi lasketaan vuosittain kuntatasolla, minkä lisäksi se raportoidaan Kelan Terveyspuntarissa suurempina yksikköinä kuten maakunta, sairaanhoitopiiri ja vakuutuspiiri.
- Sairastavuusindeksin tarkoituksena on kuvata yleisesti alueen sairastavuutta sekä herättää kysymyksiä tilannetta selittävästä tekijöistä ja sairastavuudesta tarkemmin.
- Sairastavuusindeksi lasketaan kolmen väestön sairastavuutta kuvaavan rekisterimuuttujan avulla. Nämä ovat työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus työikäisistä, pitkäaikaissairastavuutta kuvaava korvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen osuus väestöstä ja väestön kuolleisuus.
- Pitkäaikaissairastavuuden osalta indeksin laskutapa on muuttunut vuoden 2009 tilauksen jälkeen, aikaisemmin indeksi on laskettu erikoiskorvattuihin lääkkeisiin oikeutettujen henkilöiden osuudella väestöstä. Tarkasteluun on otettu mukaan myös ruokavaliokorvaukset. Muutos ei ole aiheuttanut isoja muutoksia indeksiin, joten vuosien 2009 ja 2011 luvut sairastavuusindeksin osalta ovat kohtuullisen vertailukelpoisia. Terveyspuntarin indekseihin muutokset on laskettu takautuvasti.
- Työkyvyttömyysindeksin ja lääkekorvausoikeusindeksin laskemiseen käytetään vuoden lopun väestötietoa ja kuolleisuusindeksin laskemiseen käytetään keskiväkilukua.
- Työkyvyttömyysindeksi ja lääkekorvausoikeusindeksi eivät muutu kovinkaan paljon vuodesta toiseen. Kuolleisuudessa saattaa olla suurempia vuosittaisia muutoksia, minkä vuoksi indeksin tekoon käytetään kolmen vuoden keskiarvoa.
- Mittarit suhteutetaan erikseen koko maan keskiarvoon, joka saa arvon sata. Sairastavuusindeksi muodostuu näiden kolmen osaindeksin keskiarvosta. Jos tarkasteltavan alueen sairastavuusindeksi on pienempi kuin sata, on väestö keskimääräistä terveempää. Jos sairastavuusindeksi on suurempi kuin sata, on väestön terveydentila keskimääräistä huonompaa.
- Indeksi lasketaan sekä yleisindeksinä että ikävakioiduna. Vakioinnin avulla saadaan poistettua ikärakenteen alueellisten erojen vaikutus väestön sairastavuuteen.

LÄHTEITÄ

Helsingin tilastollinen vuosikirja 2011. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Kansaneläkelaitos. Helsingin kaupungin tietokeskukselle tehty erillistilasto sairastavuusindeksistä alueittain 2011 ja 2009.

Kansaneläkelaitos. Terveyspuntarin sairastavuusindeksi.

Palosuo Hannele, Koskinen Seppo, Lahelma Eero, Prättälä Ritva, Martelin Tuija, Ostamo Aini, Keskimäki Ilmo, Sihto Marita, Takala Kirsi, Hyvönen Elisa, Linnanmäki Eila (toim.) (2007): Terveiden eriarvoisuus Suomessa. Sosioekonomisten terveyserojen muutokset 1980–2005. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2007:23.

TIEDUSTELUT

Elise Haapamäki, p. 09 310 36586

E-MAIL

etunimi.sukunimi@hel.fi

JULKAISIJA

Helsingin kaupunki, tietokeskus

Osoite: PL 5500, 00099

Helsingin kaupunki

TILAUKSET, JAKELU

p. 09 310 36293

E-MAIL

tietokeskus.tilaukset@hel.fi

JULKAISUJEN MYYNTI

Tietokeskuksen kirjasto

p. 09 310 36377

virtuaalinen kirjakauppa

<http://granum.uta.fi>

ISSN-L 1455-7231

ISSN 1796-721X